

Behoeften ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar over het contact met de JGZ van GGD Fryslân.

Een kwantitatief onderzoek

Approved by GGD Fryslân

Prepared by NHL Stenden

Datum:

15 januari 2020

Opdrachtgever:

Klaus Boonstra

GGD Fryslân

Contact:

Corrie Booy

Voorwoord

In het kader van de scriptie, onderdeel van de afstudeerfase van de opleiding HBO verpleegkundige aan de NHL Stenden Hogeschool te Leeuwarden, is het dit onderzoeksverslag opgesteld. Het onderwerp komt voort vanuit GGD Fryslân en betrof een kwantitatieve studie met als onderwerp de behoeften aan contact van ouders met kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar met de jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân. Het onderzoek is uitgevoerd onder de Friese burgers. De reden waarom voor dit onderwerp is gekozen is omdat de jeugdgezondheidszorg mij erg interesseert en dit mij een interessant onderwerp leek. In dit onderzoeksverslag is af te lezen hoe de literatuurstudie en praktijkstudie tot stand zijn gekomen en uitgevoerd. Het onderzoeksverslag is interessant voor iedereen die belangstelling heeft in het onderwerp van het onderzoeksverslag. De resultaten van dit onderzoek zullen vervolgens weer mee worden genomen in een vervolgonderzoek.

Een dankwoord wordt door mij gegeven aan personen die het mogelijk hebben gemaakt dit onderzoek uit te voeren. Allereerst worden de opdrachtgever Klaus Boonstra en begeleidend docent Nadine Wilczak bedankt voor de goede hulp, kritische feedback en tijd die aan bij besteed is voor het opstellen van dit onderzoeksverslag. Tenslotte worden de respondenten en alle overige personen bedankt voor het mogelijk maken van dit onderzoek.

Ik wens u veel leesplezier.

Corrie Booy

Leeuwarden, 15 januari 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding.....	5
Probleemanalyse	5
Doelstelling.....	5
Onderzoeksvraag.....	5
1.0 Literatuuronderzoek.....	6
1.1 Deelvragen literatuuronderzoek	6
1.2 Conclusie literatuuronderzoek	6
2.0 Onderzoeksmethode.....	7
2.1 Type onderzoek	7
2.2 Onderzoekspopulatie	7
2.3 Analyse	7
3.0 Resultaten.....	8
3.1 Deelvragen praktijkonderzoek	8
3.2 Respons en achtergrondvariabelen.....	8
3.3 Wat vinden ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 over de vorm van contact met de JGZ-professionals?.....	8
3.3 Welke informatie (inhoud) vanuit de JGZ-professionals vinden ouders met kinderen van 0 tot 12 jaar relevant?.....	9
3.4 Hoeveel contact (frequentie) willen ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar met de JGZ-professionals hebben?	9
4.0 Conclusie	10
5.0 Aanbevelingen.....	11
5.1 Aanbevelingen.....	11
5.2 Aanbeveling vervolgonderzoek	11
Literatuurlijst	13

Inleiding

Het onderzoek is uitgevoerd door een afstudeerstudent van de opleiding Verpleegkunde aan de NHL Stenden hogeschool te Leeuwarden. Het project komt voort vanuit de opdrachtgever GGD Fryslân en heeft als programmamanager Klaus Boonstra. Er is gewerkt aan het onderzoek van september 2019 t/m januari 2020. Het onderwerp van het onderzoek betreft de behoeften aan contact van ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar met jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân.

Probleemanalyse

Naar aanleiding van veranderingen in het landelijk professioneel kader voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is de invulling voor de jeugdgezondheidszorg veranderd. De JGZ heeft door deze veranderingen meer flexibiliteit gekregen om de zorg voor de JGZ in te vullen. GGD Fryslân wil om deze reden graag de zorgvragers meer inspraak geven in de zorg en heeft het programmaplan JGZ 3.0 opgezet (Van Veldhuisen, Niessen & Van 't Hof, 2017). Het doel van dit plan is om de behoeften van ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar te onderzoeken over het contact met GGD Fryslân.

Doelstelling

Het praktijkonderzoek zal inzicht geven welke behoeften aan contact ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar nodig hebben en in welke mate deze behoeften onder de ouders gedeeld worden met de jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân. De resultaten van dit onderzoek zullen vervolgens in een publiek onderzoeksverslag gedeeld worden.

Onderzoeksvraag

Hoe kan GGD Fryslân d.m.v. een kwantitatief onderzoek inzicht krijgen in de behoeften van ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar over het contact met de jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân en de mate waarin deze gedeeld wordt met de ouders.

1.0 Literatuuronderzoek

In het literatuuronderzoek is literatuur opgezocht die ter ondersteuning is voor het praktijkonderzoek. Aan de hand van diverse literatuurvragen zijn verschillende onderwerpen in de literatuur opgezocht en ten slotte is een conclusie getrokken.

1.1 Deelvragen literatuuronderzoek

1. Wat doet de JGZ-verpleegkundige voor kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar?
2. Welke ontwikkelingen maken kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar door?
3. Wat hebben kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar nodig om tot een goede ontwikkeling te komen?
4. Op welke wijze heeft de GGD op dit moment contact met ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar en welke onderzoeken zijn hierover uitgevoerd?

1.2 Conclusie literatuuronderzoek

In de leeftijd van 0 tot 12 jaar maken kinderen vele ontwikkelingen door. Tijdens iedere levensfase doen zich weer andere ontwikkelingen voort welke uiteindelijk leiden tot een volgroeide volwassene. Om tot een goede ontwikkeling te komen is het belangrijk dat de kinderen in een stabiele omgeving opgroeien waar de ouders gezonde leefregels aanhouden en duidelijke normen naleven. Verder is het belangrijk dat ouders een hoge betrokkenheid hebben, er goede binding is tussen ouder en kind, het kind voldoende ruimte heeft om op alle fronten te ontwikkelen en waardering en erkenning krijgen voor wat ze bereikt hebben. De JGZ-professionals houden doormiddel van diverse contactmomenten bij hoe de ontwikkeling van kinderen verloopt en kunnen problemen die zich voortdoen signaleren en doormiddel van samenwerking met andere disciplines verhelpen of verminderen. De GGD neemt contact op met de ouders doormiddel van het sturen van brieven, verder biedt de GGD persoonlijke en telefonische gesprekken aan.

2.0 Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk is het type onderzoek, de onderzoekspopulatie en de analyse van het praktijkonderzoek beschreven.

2.1 Type onderzoek

Voor de beantwoording van de praktijkdeelvragen en de praktijkvraag is er een kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is kwantitatief van aard omdat er gezocht is naar de mate van contact. Dit impliceert een hoeveelheid. Bij een kwantitatief onderzoek worden resultaten cijfermatig verzameld, waarbij de frequentie van data belangrijk is. Bij een kwantitatief onderzoek staan de vragen vast (Swaen, 2013). De methode die gebruikt is om deze meningen zichtbaar te maken zijn enquêtes. De enquêtes bevatten hoofdzakelijk stellingsgerichte vragen die de meningen van ouders met kinderen van 0 tot 12 jaar hebben geïnventariseerd. Het onderzoek had een inventariserend karakter, wat inhoudt dat er meningen verzameld zijn.

2.2 Onderzoekspopulatie

Volgens Tubbing (2014) is een populatie is een homogene verzameling van objecten (bijv. een groep mensen) waarop het onderzoek zich richt. Een populatie bestaat dus uit alle leden van een groep waarover je conclusies wilt trekken. De populatie waarbij dit onderzoek is uitgevoerd bestaat uit ouders die kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar hebben. Omdat de kinderen zelf nog niet of onvoldoende hun mening kunnen verwoorden is gekozen om het praktijkonderzoek te doen bij de ouders. Binnen de GGD Fryslân is een database met 5000 respondenten bekend die behoren tot de onderzoekspopulatie. Uit deze database zijn aselectief 357 respondenten geselecteerd die aan de criteria voldeden. De inclusiecriteria waren ouders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar en bekend zijn met GGD Fryslân (gelegenheidssteekproef). De populatie is relevant voor het onderzoek omdat zij contact hebben met GGD Fryslân en een mening kunnen geven over het huidige contact.

2.3 Analyse

De analyse is uitgevoerd door middel van enquêtes met stellingsgerichte vragen en open vragen en bedraagt een frequentie analyse. Het betreft hier een analyse op basis van beschrijvende statistiek. De resultaten van de enquête zijn na het verzamelen binnen het Survio account van de student verwerkt in het programma Microsoft Excel. Per vraag is door middel van een turflijst ieder gegeven antwoord bijgehouden. Vervolgens zijn de gegevens in tabellen verwerkt en in % uitgedrukt. De antwoorden uit de open vragen zijn beschrijvend gepresenteerd. Bij de open vragen is er gekeken hoeveel een (niet) gemeenschappelijke antwoord voorkomt, dit antwoord is vervolgens gekoppeld aan het onderwerp en beschrijvend beschreven. De belangrijkste resultaten zijn doormiddel van tabellen in het onderzoekverslag verwerkt, met ter ondersteuning van de tabellen tekst. De overige tabellen zijn bijgevoegd in bijlage 14. Aan de hand van de meest opvallende resultaten is er een conclusie getrokken op de praktijkdeelvragen opgesteld door de subtopics vorm, inhoud en frequentie van contact. Vervolgens is er een conclusie gegeven bij de probleemstelling (hoofdtopic). Aan de hand van de conclusies zijn drie aanbevelingen opgesteld en één aanbeveling voor eventueel vervolgonderzoek.

3.0 Resultaten

In dit hoofdstuk is de totale respons en de achtergrondvariabelen van het praktijkonderzoek beschreven. Verder worden de resultaten die uit het praktijkonderzoek naar voren zijn gekomen beschreven. De meest opvallende resultaten zijn beschreven en ondersteund door tabellen. Voor alle overige tabellen verwijs ik u door naar het originele onderzoeksverslag.

3.1 Deelvragen praktijkonderzoek

1. Wat vinden ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 over de vorm van contact met de JGZ-professionals?
2. Welke informatie (inhoud) vanuit de JGZ-professionals vinden ouders met kinderen van 0 tot 12 jaar relevant?
3. Hoeveel contact (frequentie) willen ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar met de JGZ-professionals hebben?

3.2 Respons en achtergrondvariabelen

Totaal zijn 357 enquêtes verstuurd, waarvan 63 enquêtes zijn ingevuld. De achtergrondvariabelen die gevraagd zijn, zijn aantal kinderen en leeftijdscategorie kinderen. De grootste groep hadden een huishouden van twee kinderen en de meeste kinderen bevonden zich in de leeftijdscategorie 6 tot 8 jaar.

3.3 Wat vinden ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 over de vorm van contact met de JGZ-professionals?

Over de vorm van contact geeft de grootste groep respondenten (71% eens en 3 % helemaal mee eens) aan behoefte te hebben aan digitale communicatiemiddelen. De behoeften aan de vormen persoonlijk contact, telefonisch contact en brief contact zijn ongeveer gelijk verdeeld (zie tabel 1). Op de open vraag over welke overige vormen van contact er gewenst zijn naast de bovengenoemde manieren, werd als antwoord gegeven contact te willen via de mail, een chat en Whatsapp. Ook werd er toegelicht dat respondenten persoonlijk contact het fijnst vinden, met als reden dat het kind dan door de JGZ-professionals kan worden gezien.

Tabel 1: Vorm van contact				
Antwoordmogelijkheden	Helemaal eens	Eens	Oneens	Helemaal oneens
Persoonlijk contact is voor mij de enige manier om te communiceren met de JGZ.	10%	29%	54%	8%
Voor mij is telefonisch contact met de JGZ voldoende.	3%	44%	51%	2%
Ik wil digitaal (mail, whatsapp, sociale media) geïnformeerd worden door de JGZ.	3%	71%	21%	5%
Ik wil per post geïnformeerd worden door de JGZ	6%	40%	44%	10%

3.3 Welke informatie (inhoud) vanuit de JGZ-professionals vinden ouders met kinderen van 0 tot 12 jaar relevant?

Op de vragen over de inhoud van de contactmomenten werden het onderwerp vaccinaties als hoogst aangegeven (35 % helemaal mee eens en 60 % eens). De onderwerpen gezonde voeding en leefstijl (10% helemaal eens en 70% eens) en informatie over opvoedingsproblemen (22% helemaal eens en 68% eens) werden ook als belangrijk aangegeven, dit is terug te lezen in tabel 2. De informatie over de ontwikkelingsgebieden werden ook als belangrijk ervaren, het ontwikkelingsgebied waar de meeste behoefte aan is, is de sociale ontwikkeling (13% helemaal eens en 75% eens). De open vraag over welke informatie er voor de respondenten nog ontbreekt werd het onderwerp pesten als ontbrekend en belangrijk genoemd. Verder werd informatie over draagkracht opvoeding voor ouders genoemd en waar deze informatie te vinden is. Als laatste werd genoemd dat velen niet weten dat men voor alle problemen bij de JGZ terecht kan en hier meer informatie over mag komen.

Ik vind informatie over ... belangrijk	Antwoordmogelijkheden	Eens	Oneens
	Vaccinaties		60%
Gezonde voeding & Leefstijl		70%	17%
Opvoedingsproblemen		68%	8%
Sociale ontwikkeling		75%	13%
Open vraag: Pesten vind ik een belangrijk onderwerp			

3.4 Hoeveel contact (frequentie) willen ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar met de JGZ-professionals hebben?

Over de frequentie van de contactmomenten gaf het merendeel van de respondenten aan voldoende contactmomenten te hebben in de leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar en 4 tot 12 jaar. Op de vraag of de respondenten nog behoefte hebben aan meer contact werd de schoolkindfase het meest aangegeven, maar bij het merendeel (60%) is meer contact niet van toepassing. Op de vraag welke JGZ-professional de respondenten willen spreken tijdens de contactmomenten werd het hoogste percentage aangegeven bij de jeugdarts in de babyperiode (46 %), de peuterfase (45 %) en de schoolkindfase (44 %). Vervolgens vinden de respondenten het contact met de JGZ-verpleegkundige belangrijk tijdens de kleuterfase (42 %) en schoolkind fase (43 %). Als open vraag werd gevraagd of de respondenten nog toevoegingen hadden. Toevoegingen die gegeven werden waren dat contact met de arts als het meest fijn werden bevonden, vooral als er behoefte is aan contact met deze. Verder werd aangegeven het prettig te vinden om gedurende de contactmomenten dezelfde professionals te spreken en om bij meerdere kinderen in een huishouden de frequentie van de contactmomenten omlaag te doen. Als laatste werd aangegeven dat kinderen met problemen volgens de reguliere frequentie te weinig worden gezien door de JGZ professionals.

		Eens		Oneens		
		Baby fase	Peuter fase	Kleuter fase	Schoolkind fase	
Ik ben tevreden over het aantal contactmomenten	Leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar	60%		13%		
	Leeftijdscategorie 4 tot 12 jaar	68%		24%		
		Baby fase	Peuter fase	Kleuter fase	Schoolkind fase	N.V.T.
Ik wil de ... spreken tijdens contactmomenten	JGZ-verpleegkundige	32%	35%	42%	43%	
	Jeugdarts	46%	45%	41%	44%	
Ik heb behoefte aan meer contact in de ... periode		3%	1%	7%	28%	60%

4.0 Conclusie

Probleemstelling: GGD Fryslân wil meer naar de behoeften van ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar gaan werken. GGD Fryslân wil weten welke behoeften van contact ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar hebben van de jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân en in welke mate deze behoeften door de ouders gedeeld worden.

Ouders, met kinderen van 0 tot 12 jaar, hebben behoefte aan contact met digitale communicatiemiddelen. Overige vormen van contact zijn eveneens belangrijk en moeten behouden blijven. Betreffende de inhoudelijke informatievoorziening hebben ouders behoefte aan onderwerpen die gaan over vaccinaties, leefstijl, opvoedingsproblemen en sociale ontwikkeling. De overige onderwerpen zoals informatie over lichamelijke ontwikkeling, motorische ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, emotionele ontwikkeling en taal- en spraakontwikkeling moeten behouden blijven. Het huidige aanbod aan contactmomenten wordt als voldoende ervaren. De schoolkindfase wordt wel aangegeven als een periode waar meer contactmomenten met de JGZ mogen plaatsvinden. De JGZ-professional die ouders van kinderen in de leeftijdscategorie het liefst spreken is de jeugdarts die gevolgd wordt door de JGZ-verpleegkundige. De frequentie kan verhoogd worden daar waar het nodig is. Voor grotere gezinnen kan de frequentie van contact verlaagd worden.

5.0 Aanbevelingen

In het volgende hoofdstuk zijn aan de hand van de verkregen resultaten en conclusies uit het praktijkonderzoek aanbevelingen opgesteld voor GGD Fryslân. Er zijn aanbevelingen opgesteld voor de huidige werkwijze van de JGZ van GGD Fryslân en er is een aanbeveling opgesteld voor vervolgonderzoek.

5.1 Aanbevelingen

De JGZ van GGD Fryslân moet ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar digitale communicatiemiddelen aanbieden.

Uit het uitgevoerde onderzoek is naar voren gekomen dat ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 12 jaar een grote behoefte hebben aan digitale communicatiemiddelen. Door deze middelen aan te bieden bestaat de kans dat ouders meer en eerder contact met de JGZ zullen opnemen en problemen eerder kunnen worden gesignaleerd. De aanbeveling “aanbieden van digitale communicatiemiddelen” is haalbaar omdat GGD Fryslân al voorziet in de voorziening van communicatiemiddelen. Een digitale uitbreiding via de website van GGD Fryslân kan dan hierin meegenomen worden.

De JGZ van GGD Fryslân moet doorgaan met het behandelen van de informatie over de verschillende ontwikkelingsgebieden, vaccinaties, voeding en leefstijl en opvoedingsproblemen.

De informatie over de verschillende ontwikkelingsgebieden, vaccinaties, voeding en leefstijl en opvoedingsproblemen worden als belangrijke onderwerpen aangegeven door de ouders uit het onderzoek. Door deze onderwerpen te blijven behandelen krijgen de ouders voldoende kennis en informatie over hun kind, waardoor zij de ontwikkeling van hun kinderen kunnen blijven opvolgen en bij problemen contact kunnen opnemen met de JGZ. Deze aanbeveling is haalbaar omdat GGD Fryslân al voorziet in deze informatievoorziening.

De JGZ van GGD Fryslân moet het huidige aantal contactmomenten blijven aanbieden.

Uit het uitgevoerde onderzoek komt naar voren dat ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 tot 4 jaar en leeftijdscategorie 4 tot 12 jaar het aantal contactmomenten voldoende vinden. Mogelijk meer contactmomenten kunnen worden geboden in de schoolkindfase. Door een goede frequentie van contact aan te bieden, worden de kinderen regelmatig gezien en kan het ontwikkelingstraject goed opgevolgd worden, verder kunnen eventuele afwijkingen worden gezien en worden behandeld.

De JGZ van GGD Fryslân moet aandacht besteden aan het onderwerp pesten.

Voor de JGZ is het belangrijk om extra aandacht te besteden aan het onderwerp pesten. Dit werd door ouders als aanvullende behoefte aangegeven. Omdat pesten steeds een groter probleem wordt tijdens de schoolfase van kinderen dient GGD Fryslân ook aandacht te besteden aan dit onderwerp (Kenniscentrum MVS, 2018). De JGZ kan dit onderwerp meenemen tijdens de huidige contactmomenten tezamen met de onderwerpen die gaan over leefstijl en ontwikkeling.

5.2 Aanbeveling vervolgonderzoek

Behoeften onderzoek over de behoeften van contact met de JGZ van GGD Fryslân onder jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot 19 jaar.

Door ook een behoeftenonderzoek onder de populatie van jongeren in de leeftijd van 12 tot 19 jaar uit te voeren, is bekend welke behoeften in deze leeftijdscategorie leeft. Zo kan de JGZ van GGD Fryslân geheel naar de behoeften van kinderen/jongeren in leeftijdscategorie 0 tot 19 jaar werken. Momenteel bestaat er slechts 1 contactmoment voor deze leeftijdsgroep met de JGZ. Gezien ook bij jongeren heel wat problemen kunnen leven tijdens hun puberteitsfase en de fase naar jongvolwassenheid is het voor de JGZ belangrijk te weten waaraan deze groep behoefte heeft. Dit

onderzoek kan plaatsvinden via een enquête en uitgezet worden door studenten van de NHL-Stenden.

Een implementatietraject van digitale contactmogelijkheden met vervolgens een begeleidend onderzoek naar de effecten hiervan op fysiek contact.

Door een implementatietraject voor digitale contactmogelijkheden uit te voeren kan met de digitale contactmogelijkheden gewerkt worden. Door vervolgens een begeleidend onderzoek naar de effecten hiervan uit te voeren, kan gekeken worden of deze digitale contactmogelijkheden effect hebben op de behoeften aan fysiek contact die ouders momenteel nog hebben. Waarna gekeken kan worden welke vorm van contact het meest passend is voor de ouders (fysiek- of digitaal contact). Dit onderzoek kan uitgevoerd worden na het uitvoeren van het implementatietraject van digitale contactmogelijkheden, volgens kan doormiddel van een enquête, uitgezet door studenten van de NHL Stenden, de bevindingen in kaart kunnen worden gebracht.

Literatuurlijst

- Swaen, B. (2019, 17 januari) *Wat is kwalitatief en kwantitatief onderzoek?* Geraadpleegd op 31 oktober 2019, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/kwalitatief-vs-quantitatief-onderzoek/>
- Tubbing, L. (2014, 24 september). *Populatie*. Geraadpleegd op 8 november 2019, van <https://deafstudeerconsultant.nl/afstudeertips/onderzoeksmethoden/populatie/>
- Van Veldhuisen, Niessen & Van 't Hof. (2017, 30 november). *Een toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg in Fryslân* [Bestuursrapportage AEF]. Utrecht: Andersson Elffers Felix